

दास्य दक्षिणाग्नेरेकमुल्मुकमादाय चतुष्पथे उल्मुकादानस्य दृष्टार्थत्वाय तं दक्षिणाग्न्युल्मुकं पञ्चभूसंस्कारपूर्वकमुपसमाधाय तस्मिन्नग्नौ पलाशपक्षाणां यन्मध्यमम् तेन होमः कर्तव्यः अथवा पलाशपक्षं च तन्मध्यमं च तेन । अपूर्ववपक्षे तु यथाश्रुतमेव चतुर्णां पथां समाहारः चतुष्पथः चतसृभ्यो दिग्भ्य आयाताश्चत्वारः पन्थानो यत्र संगृह्येते तत्राग्निमुपसमाधाय जुहुयात् ।

सर्वेषामवदानं सकृत्सकृदतिरिक्तवर्जम् ॥ १० ॥ मध्यमपलाशपक्षे जुहुस्थानीये सर्वेषां रौद्राणां पुरोडाशानामुत्तरार्धात् सकृत्सकृदवदानम् । अत्राहोपस्तम्बः चतुष्पथः एवोल्मुकमुपसमाधाय सम्परिस्तीर्य सर्वेषां पुरोडाशानामुत्तरार्धात्सकृदवधाय मध्यमेनोत्तमेन वा पर्णेन जुहोतीति ।

अक्तेषु मिश्रणम् ॥ ११ ॥ अक्तेषु [कृत]शृताभिधारप्राणदानेधिदानीं मिश्रणम् उपस्तरणमभिधारणं च भवति । प्राणदानाभावपक्षे तु न भवति ।

एष तऽइति (३. ५७) जुहोति ॥ १२ ॥ पूर्वमग्निं परिस्तीर्य समिधमाधायोद्भुल उपविष्टो यथोक्तमवदाय पलाशपक्षमध्यमेनैव एष ते रुद्र भाग इति मन्त्रेण स्वाहाकारान्तेन जुहोति । इदं रुद्रयेति त्यागः । ब्रह्मयज्ञमानावपि पुरस्तात्प्रत्यङ्मुखावुपविशतः पूर्वतरम् ।

अतिरिक्तमाखूत्करऽउपकिरत्येष इति (३. ५७) ॥ १३ ॥ मूषिकैरुत्कीर्णं पांसुराशौ उपगूहति पांसुभिरन्तर्हितं करोतीत्यर्थः ।

आगम्याव रुद्रमदीमहोति (३. ५८) जपन्ति ॥ १४ ॥ आखूत्करदेशादागम्यः सर्वे अधिकृता यज्ञमानब्रह्माध्वर्याग्नीध्राः यदा त्वपूर्वं एवायं दर्विहोमस्तदा आग्नीध्रोऽपि न विद्यते तेन विनैते अधिकृता जपेयुः । पुनरेत्येति (२. ६. २. ११) वचनादाखूत्करोपकिरणायापि सर्वेऽएवैते गृह्येयुरिति हरिस्वामिनः । अत एव च पुनरागमनवचनात्स्वदेशस्थितऽएवोत्करऽउपकिरेत् न पुनस्तत आनीयिति गम्यते ।

अग्निं त्रिः परियन्ति पितृवत्सव्योद्वनाघ्नानास्यम्बकमिति (३. ६०) ॥ १५ ॥ पितृवदित्यप्रदक्षिणम् । सव्यानूद्वन्दक्षिणेन पाणिना कुट्टयन्तो वादयमानाः । अथापसलवि त्रिः परियन्तीत्येतावत एव श्रुतत्वात् (२. ६. २. १२) पितृवदित्यनेनाप्रदक्षिणमात्रं प्रतीयते न पुनः प्राचीनावीतित्वम् तस्याविधानात् कर्मणः पित्र्यत्वाभावाच्च ।